

(Lovforslaget findes i Tillæg A., Sp. 1877 ff.)

Lovforslaget fattes under Forhandling.

Ordføreren for Forslagsstillerne

(Berg): Man faar en underlig Følelse af Mangel paa Evne hos Lovgivningsmagtens forskellige Faktorer til at samarbejde til et Resultat, naar man gennemgaar den Historie, som den foreliggende Sag har i Rigsdagen. Det forekommer mig i Grunden beklageligt. Hvor Skylden ligger, er det vel vanskeligt at afgjøre, Ingen vil sige sig fuldstændig skyldfri, forsaavidt man er tilbøjelig til paa begge Sider at bekyrde hinanden; men Faktum er, at denne Sag har staaet paa Dagsordenen næsten ligesaa længe, som Rigsdagen har bestaaet, uden at vi endnu ere naaede videre. Hvis jeg maa give en kort Fremstilling af vor Behandling af Sagen tidligere, møde vi, jeg tror første Gang i Samlingen 1850—51, en Forespørgsel af den daværende Folkethingsmand for Nalborg Amts 4de Valgkreds, Pastor Tørgensen, der gif ud paa, om man til næste Aar kunde vente et Lovforslag om, at Præsterne fattes paa fast Wage og om Forandring i Tiendens Oppebørselsmaade. Paa denne Forespørgsel svarede den daværende Kultusminister: Nei! man kunde ikke forberede en saadan Sag i en halv Snes Maaneder, og han henviste til, hvorledes det var gaaet i Norge, hvor man i 2½ Aar, fra 1843—46, havde haft en Kommission siddende, der saar endt med at foreslaa nogle enkelte Ændringer i det Bestaaende, og selv disse vare ikke blevne optagne hverken af Regjeringen eller nogen anden Side. Jeg skal af det, der er foregaaet i den første halve Snes Aar derefter, nævne en Forespørgsel, ikke paa Grund af den Betydning, den fik, men som en Karakteristik af Stillingen dengang. Det var en Forespørgsel af daværende Landsthingsmand, afdøde Stiftsprovst Fr. Nielsen, og den blev anmeldt 6te Februar 1860, altsaa medens det Rotwittske Ministerium endnu bestod. Den løb saaledes: — det er kun et Par Linier, saa jeg saar vel nok Tilladelse til at oplæse den: — „Gaar det Lovforslag om Præsternes Lønning, som Ministeren har lovet at forelægge Folkethinget, ud paa gjennemgribende Forandringer i det Bestaaende, uagtet tilstrækkelige Forarbejder til et saa vigtigt Skridt ikke have, uagtet en kirkelig Betænkning desangaaende ikke er indhentet, og uagtet Lovforslaget forudses kun at kunne komme til Folkethingets Behandling?“ Denne Forespørgsel blev tagen tilbage i Marts ved en Skrivelse til Landsthingets Formand, gaaende ud paa, at, da Forholdene vare væsentligt forandrede — ibet Sorgen jo var gaaet af og en ny Kultusminister kommen istedet —, vilde man ikke bringe Sagen videre. Jeg nævner dette her, fordi det er karakteristisk, at i det Dieblit en Minister begynder

at give Udsigt til, at denne Sag skal blive virkelig reelt behandlet i Rigsdagen, saar strax en Statskirkeemand op i Landsthinget med et Spørgsmaal af den Natur, for itide eller — om man vil — i Utide at tage sin Reservation. Aaret efter, i 1861, møde vi den første Minister med en Præstelønningslov; det var Monrad. Dette Lovforslag blev behandlet saaledes i Landsthinget, at Ministeren erklærede, inden den endelige Afstemning fandt Sted, at han efter de vedtagne Ændringer ikke saae sig istand til at modtage Lovforslaget; uagtet Folkethinget var tilbage, saa man kunde have forsøgt, hvad det vilde have sagt, bestemte Landsthinget sig dog til at negte Sagens endelige Vedtagelse. I det næste Aar, 1862, forelagde Monrad derefter i Folkethinget et Lønningsforslag om samme Gjensind, hvori han havde taget endel Hensyn til den Bearbejdelse, som Forslaget Aaret forud havde faaet i Landsthinget. Af Udvalgets 15 Medlemmer erklærede imidlertid de 10 sig for en gennemgribende Forandring i det forelagte Lovforslag, medens de 5 nærmest sluttede sig til det. Lovforslaget kom ikke videre, og Aaret efter, i 1863, indbragte da de 10 Medlemmer med den nuværende høitærende Kultusminister som Ordfører det Forslag, som de havde uarbejdet Aaret iforveien, idet der ved Indbringelsen — som naturligt var — blev taget Forbehold med Hensyn til de Ændringer, som enkelte af Medlemmerne allerede Aaret iforveien havde stillet til Lovforslaget. Dette Lovforslag blev dengang ikke fremmet videre; Krigen og Forfatningsstriden kom paa, og vi møde derfor først Forslaget igjen i Samlingen 1866—67, hvor det blev indbragt af afdøde S. A. Hansen aldeles ordlydende med det af de 10 Medlemmer i 1862 uarbejdede, og med det i 1863 af den nuværende Kultusminister indbragte Lovforslag, som gif ud paa fast Pengeløn og Inddragelse af Tienden under Statens Finantser. Der blev nedsat Udvalg i 1866—67 og afgivet Betænkning, men videre kom Sagen ikke. I 1867—68 gjenoftoges Forslaget paany af det samme Medlem; det blev forhandlet i et Udvalg, men kom ikke til 2den Behandling. Altsaa i de 17 Aar, i hvilke vi have haft Rigsdagen efter den gamle Grundlov usforandret — det vil sige: bortset fra 2den Oktober 1855 forsaavidt usforandret med Hensyn til den Slags Sager — ere vi kun naaede til at faae en af de mange Kirkeministre til at forelægge et Lovforslag, som imidlertid af de to Trediedele af Folkethingsudvalgets Medlemmer blev meget væsentligt omarbejdet. Ved Oergangen til Arbejdet under den nuværende Forfatning stode vi altsaa efter 17 Aars Forløb med denne vigtige Sag saaledes, at Regjeringen stod overfor et Forslag, der var forberedt paa denne Maade, det vil sige forberedt for Folkethingets Bedkommende, forsaavidt man kunde antage, at Thinget vilde have billiget de Indstillinger, som vare fremkomne fra Udvalgets